

2025-04-15
KS 2025/0065

Svar på remiss inför trafikförändringar i SL- och WÅAB-trafiken 2025/2026 (T26)

Österåkers kommun har av Region Stockholms Trafikförvaltning mottagit ”Remiss inför trafikförändringar i SL- och WÅAB-trafiken 2025/2026 (T26)”. Sista svarsdag är 5 juni 2025. Nedan beskrivs en sammanfattning av de föreslagna förändringarna i kollektivtrafiken samt kommunens synpunkter.

Trafikförvaltningens föreslagna förändringar i Österåkers kommun

Årets trafikändringar innebär överlag viss utökad trafik på flertalet linjer.

Roslagsbanan föreslås få fler långa tåg under rusningstid samt även utökad trafik i mellantrafiken vardagar i takt med att fler nya tåg levereras.

Busstrafiken föreslås utökas på vissa linjer:

- Linje 635 fyra nya avgångar samtliga dagar i veckan med anledning av Österåkersanstaltens utveckling.
- Linje 683 förlängs 30-minuterstrafik under kvällar mellan Åkersberga och Kulla vägskäl. Samtidigt föreslås tre nya avgångar på sträckan. En avgång från Åkersberga föreslås kortas av till Kulla vägskäl istället för att gå till Rydbo och Arninge på grund av mycket få resenärer.
- Linje 626 får ytterligare en ny morgonavgång i vardera riktningen Åkersberga – Linanäs vardagar vintertid samt en kvällsavgång Linanäs – Åkersberga lördagar och söndagar året om. En dubbelriktad avgång tillkommer till Åsättra brygga för att passa en utökning på sjötrafikens linje 10

Sjötrafikens föreslås få vissa förändringar men även utökning:

- Linje 8 (Vaxholm – Saxaröarna – Ljusterö) och linje 9 (Vaxholm – Mjölkö – Ljusterö) som under våren har kombinerade passagerar- och godsavgångar från Strömkajen måndagar och onsdagar föreslås byta trafikeringsdagar till tisdagar och torsdagar, i likhet med hösttidtabellen.
- Linje 10 (Åsättra – Ingmarsö – Husarö) föreslås utökas med en senare eftermiddagsavgång på söndagar i vardera riktning under vår- och hösttidtabell. I samband med detta föreslås även en utökad avgång med buss 626.

- Linje 12 (Stockholm – Husarö – Möja) och linje 14 (Möja – Sollenkroka – Stockholm) föreslås få en liknande förändring som linje 10, med förändring till måndagar och onsdagar för att likställa trafikeringss dagar i vår- och hösttidtabell.

Österåkers kommuns synpunkter på remissen

Det ska vara enkelt och attraktivt att åka kollektivt i en av de snabbast växande kommunerna. Därav är den utökad kollektivtrafik mycket positiv, men det krävs ytterligare mycket utveckling för att göra kollektivtrafiken tillräckligt attraktiv. Inte minst för att nå regionens mål om ökad kollektivtrafikandel.

Roslagsbanan

Roslagsbanan är vid rusningstid högt belastad och det finns ett stort behov av utökad kapacitet snarast för att Roslagsbanan fortsatt ska vara ett attraktivt sätt att resa. Efter minskat antal avgångar på Roslagsbanan vid T24 är längre tåg och utökade avgångar på Roslagsbanan mycket efterlängtad (vilket även presenterades i T25) och bör sättas i drift skyndsamt.

Kommunen ser ett stort behov att snabbtågen i framtiden stannar vid Åkers Runö station i samband med att stadsdelen växer. Åkers Runö station planeras tillsammans med Trafikförvaltningen att bli en ny viktig bytespunkt med angoring av flera lokala busslinjer från olika delar av tätorten i framtiden. För att bytespunkten ska bli tillräckligt attraktiv krävs att snabbtågen stannar här.

Ett planprogram för området Åkers Runö är under framtagande, och planeras antas 2025, med förslag på flera tusen nya bostäder. Flera detaljplaner inom området är redan på gång eller har fastställts, med upp mot 3000 nya bostäder. Här finns även en Multihall som lockar resande från regionen samt skolor och infartsparkeringar. Fler detaljplaner väntas starta framöver och en ny simhall i området ska utredas. Det är väsentligt att det är attraktivt att resa hållbart för en majoritet av besökare och invånarna redan vid inflyttning. Där spelar snabbtågen en avgörande roll.

Buss

De föreslagna utökningarna av busstrafiken i kommunen svarar upp mot delar av kommunens utveckling vilket välkomnas varmt.

För framtida utvecklingen ser vi fortsatt flertalet stora behov.

- Behov att utveckla kollektivtrafiken i Åkersberga för att möjliggöra utökad lokalt resande, både för lokala arbets- och fritidsresor men även för att erbjuda en attraktiv resa hela vägen inklusive byten till Roslagsbanan och regionala bussar. Av stor vikt att få utökad trafik till kommunens utpekade lokala knutpunkter. Vi ser positivt på pågående

arbete med att utveckla det framtida kollektivtrafiknätet samt våra bytespunkter Åkersberga station och Åkers Runö station tillsammans med Trafikförvaltningen.

- Direktbussarna är av stort vikt att behålla långsiktigt för att erbjuda en attraktiv kollektivtrafikresa för pendlare. De senaste nedskärningarna på linjerna 624 och 628 samt framtida planerna på ytterligare nedskärningar får stora negativa konsekvenser. Resan försvåras med fler byten och i vissa fall längre restider. Sårbarheten i trafiknätet ökar om tåget skulle bli enda alternativet att ta sig ur kommunen mot Stockholm. Direktbussarna utgör en grundstomme i kommunens kollektivtrafik. Utöver att underlätta arbetspendlingsresor möjliggör även direktbussarna för besökare att enkelt ta sig till Österåker.
- Busslinje 626 behöver framöver fortsatt trafikeras till Danderyds sjukhus för att erbjuda attraktiva resor till och från skärgården. Att byta till Roslagsbanan i Åkersberga och sedan behöva gå från Mörby station till Danderyds sjukhus som målpunkt är inte rimligt.
- Direktbusslinje till Vallentuna önskas. Att resa kollektivt mellan målpunkterna är idag mycket tidskrävande trots att underlag visar på mycket arbetspendling i reserelationen. Därför bör möjligheten att förbättra reserelationen mellan Vallentuna och Åkersberga undersökas och förslagsvis förstärkas med direkttrafik. Det bidrar till en stärkt lokal arbetsmarknad i Österåker, vilket är en av kommunens målsättningar, samt generellt fler arbetsresor inom Stockholm nordost.
- Behov av attraktiv trafik i västlig riktning mot Kista. Trafikbelastningen på vägsträckan är idag mycket hög i rusningstid och en attraktivare kollektivtrafik med utökad turtäthet skulle leda till fler kollektivtrafikresenärer och minskad trängsel. Utökning av antalet avgångar även på kvällar och helger skulle stärka resandesambandet och möjliggöra fler fritidsresor på sträckan, inte minst tillgängliggöra Österåkers Multiarena.
- Restiden mellan Åkersberga och Arlanda behöver förbättras. Restiden är idag mycket lång och kopplingen är viktig både för arbets- och fritidsresor likväl som att möjliggöra för turism.
- Vi ser positivt på införandet av den regionala tvärgående expressbusslinjen, linje H, som föreslås gå mellan Upplands Väsby och Arninge, för att stärka vår koppling väster ut.
- Behov av en förbättrad nattrafik, dels utökning med buss men även önskemål om nattrafik på Roslagsbanan.

Skärgårdstrafik

Med en ökad utflyttning och vistelse i skärgården året om är det viktigt att öka tillgängligheten och stärka sambanden. För att stärka skärgården både sett till arbets-/skolpendling och en levande skärgård är det viktigt med en regelbunden och tät förbindelse, inte minst till och från replipunkten Åsättra brygga. Ett utvecklat transportsamband är även viktigt vidare från replipunkten till kärnön Ingmarsö, i enlighet med vår Översiktsplan.

Den föreslagna utökade trafiken i T26 är mycket uppskattat och bidrar till en mer levande skärgård. En ytterligare utökad trafik som riktas för att underlätta för fast boende skärgårdsbor efterfrågas. Det är av stor vikt att få utökad trafik till öar som idag är utan eller har bristande skärgårdstrafik trots bofasta invånare, så som Edö, Brottö, Lilla Räfsön och Mjölkö. Även vintertid. Generellt kvarstår även en önskan om ytterligare utökad turtäthet och framför allt fler eftermiddagsturer. Mer konkret ytterligare sen fredagstur till och från Åsättra, men även fler eftermiddagsturer året runt alla dagar i veckan. Det finns även behov av utveckling av turer i Saxarfjärden för att möjliggöra besök och ärenden på fastlandet under en och samma dag.

För att få ett stärkt näringsliv inom besöksnäringen så behövs turer som är anpassade för arbetsresor till verksamheter och dagsbesök till caféer, restauranger och andra besöksmål. För att utveckla turismen i skärgården, i enlighet med regionens handlingsplan för förlängd säsong i skärgården, kan passning av tidtabeller på olika linjer möjliggöra dagliga rund-turer i skärgården med ordinarie trafik. Passning mellan linje 10 och 13 genom promenad över Ingmarsö skulle kunna ge möjlighet till fler resor av denna typ, och även pendlingsmöjlighet.

För att förbättra skärgårdstrafiken finns behov av förbättrad direkt information genom digitala skärmar och förbättrad app som hjälper resenären att se hela resan i ett och samma system. Det finns även behov att få information på flera språk.

Kommunen har i ett tematiskt tillägg till Översiktsplanen - Kust och Skärgård, (antagen 2022) pekat ut behov av ett stärkt transportsamband mellan Linanäs och Österskär. Detta samband har även sjötrafikutredningen pekat ut. Utvecklingen av linjerna 8 och 9 kan utgöra den kopplingen vilket önskas utvärderas närmre. Även fastlandets kuststräcka via Dyvik och Bammarboda har pekats ut som ett viktigt kollektivtrafikstråk och transportsamband i det tematiska tillägget till översiktsplanen. Detta önskas även utredas vidare.

För en bättre förutsägbarhet i sjötrafiken önskas en grundläggande fast bastidtabell som gäller året om, och som kompletteras under sommartid.

Kommunens utveckling och framtida behov

Österåkers kommun har en högre befolkningsökning jämfört med flera andra kommuner i regionen. Vi växer snabbare än regionens prognoser och har en tillväxt avseende antal arbetstillfällen som vi arbetar aktivt med för att

ytterligare stärka. Detta skapar nya och ökade behov av kollektivtrafik som behöver möta bebyggelseutvecklingen i tidigt skede för att nå regionens mål om ökad andel kollektivtrafikresor och för att bibehålla en god framkomlighet i vägnäten.

Trafikförvaltningen och kommunen behöver utgå från samma underlag i sin planering av kollektivtrafiken för att på bästa sätt svara upp med ökad kollektivtrafik i takt med att befolkningen växer. Genom åren har denna samsyn inte funnits, och RUF5 2050 som är en viktig utgångspunkt har underskattat kommunens utveckling och behov av satsningar. I framtagandet av den nya RUF5:en är det viktigt att få en samsyn på kommunens utveckling.

Det är av stor vikt att vi även har en gemensam syn och plan framåt i arbetet med att utveckla framtidens kollektivtrafiknät samt bytespunkterna Åkersberga station samt Åkers Runö station som påbörjats. Samsynen är avgörande för att möjliggöra bästa möjliga förutsättningar för kollektivtrafikresandet.

Långsiktig planering, rätt underlag och behov av konsekvensanalyser

Attraktiv kollektivtrafik är en av nycklarna till fortsatt framgång för Österåkers kommun och hela regionen. Det finns ett stort engagemang för att bidra till att utveckla kollektivtrafiken, men dialogen och satsningarna behöver utvecklas för att möjliggöra för fler kollektivtrafikresenärer. Därför är den föreslagna utökade politiska dialogen i trafikförändringsförfarandet välkommen.

Österåker kommun efterfrågar en mer långsiktig gemensam planering. Det är av stor vikt att utveckla en bättre kollektivtrafik både lokalt och regionalt för att bibehålla en god framkomlighet även när kommunen växer. En del av lösningen kan vara framtagande av en delregional kollektivtrafikplan som vi tillsammans med Stockholm Nordost (STONO) verkar för.

Det är också önskvärt med mer omfattande konsekvensanalyser av föreslagna förändringar av kollektivtrafiken för att förstå de långsiktiga effekterna av olika förslag som läggs fram i trafikförändringsremisserna. Vilket underlag som ligger till grund för förslagen bör också tydligt framgå.